

ПОЛЬСЬКА СИСТЕМА СІМЕЙНОГО ТА ІНСТИТУЦІЙНОГО ДОГЛЯДУ ЗА ДІТЬМИ

Інформаційний довідник для батьків та родичів, які хочуть повернути дитину або взяти під опіку дитину, влаштовану до польської системи сімейного та інституційного догляду за дітьми.

За підтримки:

ПОЛЬСЬКА СИСТЕМА СІМЕЙНОГО ТА ІНСТИТУЦІЙНОГО ДОГЛЯДУ ЗА ДІТЬМИ

Увага: цей довідник має загальний інформаційний характер і не замінює юридичної консультації. У разі виникнення сумнівів зверніться до юриста або організації, яка надає безоплатну правову допомогу.

Дитина, яка перебуває у системі сімейного та інституційного догляду за дітьми, зберігає всі права, передбачені Конвенцією ООН про права дитини, зокрема право на захист її найкращих інтересів, підтримання контактів із батьками та захист від насильства.

Хто може брати участь у справі щодо дитини?

- Біологічні батьки – можуть прагнути повернення дитини додому та відновлення здійснення батьківських прав.
- Родичі та інші близькі особи (наприклад, бабуся, тітка, дядько) – можуть звертатися щодо встановлення прийомної сім'ї або (в особливих ситуаціях) щодо призначення опікуном, якщо дитина залишилася без батьківського піклування.

Найважливіша інформація

- Система сімейного та інституційного догляду за дітьми, як правило, має тимчасовий характер.
- Найважливішим є найкращий інтерес дитини.
- Співпраця з установами та реальне покращення ситуації в сім'ї збільшують шанси на повернення дитини.
- Сім'я (у тому числі далекі члени родини) має пріоритет у здійсненні догляду за дитиною – якщо може забезпечити безпечні умови проживання та розвитку.

Що таке система сімейного та інституційного догляду за дітьми?

Система сімейного та інституційного догляду за дітьми – це форма догляду за дитиною, яка тимчасово або постійно не може проживати з біологічними батьками. Її метою є:

- забезпечення безпеки дитини;
- підтримка біологічної родини;
- створення можливості для повернення дитини до сім'ї, якщо ситуація покращиться.

Види системи сімейного та інституційного догляду за дітьми

У Польщі існують дві основні форми догляду за дітьми:

► Сімейний догляд

Дитина потрапляє до прийомної сім'ї (родинної, неродинної або професійної) або до дитячого будинку сімейного типу. Це найбільш бажана форма догляду.

► Інституційний догляд

Дитина потрапляє до закладу (виховного закладу опіки, регіонального терапевтично-опікунського закладу або інтервенційного передусиновлювального центру).

Застосовується тоді, коли неможливо забезпечити догляд у сімейній формі.

Чому дитина потрапляє до прийомної опіки?

Рішення ухвалює сімейний суд, якщо вважає, що добробут дитини перебуває під загрозою.

Найпоширеніші причини:

- відсутність належного догляду;
- насильство в сім'ї;
- залежності батьків;
- хвороба або нездатність батьків здійснювати догляд;

- залишення дитини;
- серйозні житлові або фінансові проблеми – зазвичай у поєднанні з іншими труднощами.

Важливо: фінансові труднощі, бідність або житлові проблеми не повинні бути єдиною причиною вилучення дитини. Перед розлученням сім'ї установи повинні насамперед надати підтримку (наприклад: соціальну допомогу, житлову підтримку, асистента сім'ї).

Чи можна повернути дитину? _____

Так. У багатьох випадках це можливо. Умови повернення дитини до сім'ї найчастіше включають:

- покращення життєвої ситуації та стабільності (житло, дохід, безпека);
- співпрацю з установами (OPS/PCPR, куратор, школа);
- виконання рекомендацій суду (наприклад, проходження терапії, корекційних програм, батьківських консультацій).

Як повернути опіку над дитиною? (для батьків) _____

- Підтримуйте контакт із дитиною – якщо це дозволяє суд. Регулярні зустрічі є дуже важливими.
- Співпрацюйте з установами: OPS, PCPR/WCPR, судовим куратором.
- Покращуйте свою життєву ситуацію: робота, стабільне житло, терапія (за потреби).
- Збирайте документи, які підтверджують зміни: трудовий договір, довідки, висновки спеціалістів.
- Подайте до суду заяву про повернення дитини до сім'ї – бажано за допомогою юриста.

Як родичі можуть взяти дитину під опіку? _____

Якщо ви не є батьком або матір'ю, але є членом родини (наприклад, бабусею, тіткою чи дядьком), ви можете претендувати на опіку над дитиною. Основним рішенням є встановлення вас прийомною сім'єю

(сімейна форма догляду) – якщо дитина перебуває у прийомній опіці.

Що потрібно зробити, щоб стати приймною сім'єю (найчастіше для родичів):

- Звернутися до OPS або відповідного PCPR (у Варшаві – Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie).
- Подати до суду заяву про встановлення вас прийомною сім'єю.
- Пройти кваліфікаційну процедуру (соціальне обстеження, оцінка житлових умов, за потреби – навчання).
- Отримати згоду суду.

Важливо для родичів з України: якщо ви перебуваєте у Польщі під тимчасовим захистом (PESEL зі статусом UKR), ви також можете звернутися щодо встановлення вас прийомною сім'єю або опікуном – за умови, що відповідаєте житловим та виховним вимогам.

Які права ви маєте як батько або мати?

Навіть якщо дитина перебуває у системі сімейного та інституційного догляду за дітьми, батьки зазвичай мають:

- право на контакт із дитиною (якщо суд не постановив інакше);
- право отримувати інформацію про дитину (стан здоров'я, навчання, ситуація);
- право брати участь у прийнятті рішень щодо дитини – у межах, визначених судом;
- право подавати заяви до суду (наприклад, щодо зміни рішення або повернення дитини).

Документи – про що варто пам'ятати

На практиці у сімейних та опікунських справах часто потрібні документи, які підтверджують особу та ситуацію дитини й сім'ї.

За можливості підготуйте:

- » свідоцтво про народження дитини (оригінал або дублікат);
- » документи, що посвідчують особу (ваші та дитини), номер PESEL / PESEL UKR;
- » документи, що підтверджують місце проживання (договір оренди, заява власника житла, рахунки);
- » документи щодо доходів (трудовий договір, довідки, рішення про призначення соціальних виплат);
- » медичні або психологічні документи, якщо вони мають значення для справи.

Увага: документи, складені українською мовою (або іншою мовою), зазвичай необхідно подавати разом із перекладом польською мовою, виконаним присяжним перекладачем, якщо інше не передбачено спеціальними нормами законодавства.

Важливо для громадян України:

- ▶ У суді ви можете звернутися із проханням про забезпечення безкоштовного перекладача, якщо недостатньо володієте польською мовою.
- ▶ Ви можете просити про надання роз'яснень і документів зрозумілою для вас мовою.
- ▶ У транскордонних справах або якщо вам потрібно підтвердити документи, варто розглянути можливість звернення до Посольства / Консульства України в Польщі (наприклад, щодо паспорта, посвідчень або інформації про документи).
- ▶ Якщо дитина прибула до Польщі після 24 лютого 2022 року без батьків – може бути призначений тимчасовий опікун (пам'ятайте: тимчасовий опікун і прийомна сім'я – це дві різні правові інституції).
- ▶ Підготуйте основні документи: свідоцтво про народження дитини, документи, що посвідчують особу, PESEL / PESEL UKR, а також, за потреби, присяжні переклади документів.

- ▶ Для осіб з України, які користуються в Польщі тимчасовим захистом (PESEL UKR), можливим є отримання багатьох форм підтримки від установ соціальної допомоги (OPS/PCPR) на умовах, наближених до тих, що застосовуються до громадян Польщі.

Перелік: «Які документи варто мати, йдучи до суду?»

Наведений нижче перелік допоможе вам підготуватися до засідання / судового розгляду. Не завжди потрібні всі документи, однак варто мати їх із собою:

- документ, що посвідчує особу / паспорт;
- номер PESEL (а у випадку тимчасового захисту – PESEL зі статусом UKR);
- свідоцтво про народження дитини (оригінал / дублікат);
- документи, що підтверджують місце проживання та житлові умови;
- документи про доходи (трудовий договір, довідка з місця роботи, документи про призначенні виплати);
- документи, що підтверджують вжиті заходи для покращення ситуації (терапія, лікування, батьківські тренінги / курси);
- контактні дані юриста або організації, що надає правову допомогу;
- якщо вам потрібно – заява про забезпечення перекладача (також можна заявити про це усно в суді).

Корисні контакти (Польща / Варшава та онлайн) —

Нижче ви знайдете приклади організацій, які часто надають допомогу сім'ям та іноземцям (у тому числі громадянам України):

Міжнародна організація з міграції (IOM Polska)
(інформація та підтримка)
<https://www.migrant.info.pl/pl/>

Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН - UNHCR) (інформація та підтримка)

<https://help.unhcr.org/poland/pl/>

Фонд «Український дім» (Центр підтримки)

<https://ukrainskidom.pl/>

Асоціація правового втручання (Stowarzyszenie Interwencji Prawnej) (правова допомога іноземцям, у тому числі з України):

<https://ukraina.interwencjaprawna.pl/>

Фонд «Ocalenie» (Fundacja Ocalenie) (Центр допомоги іноземцям)

<https://centrum.ocalenie.org.pl>

Гельсінський фонд з прав людини (Helsinki Fundacja Praw Człowieka) (юридична допомога)

<https://hfhr.pl/>

Фундація «Даруємо дітям силу» (Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę)

<https://fdds.pl>

Карта пунктів підтримки та НУО:

<https://mapujpomoc.pl/>

та

<https://pomagamukrainie.gov.pl/potrzuje-pomocy/dzialania-organizacji-pozarzadowych>

Дипломатичні установи України в Польщі

Посольство України у Республіці Польща (Варшава)

Адреса: al. Jana Chrystiana Szucha, 7, 00-580 Варшава

Тел.: +48 22 622 47 97; +48 22 629 34 46

E-mail: emb_pl@mfa.gov.ua

WWW: poland.mfa.gov.ua

Консульський відділ Посольства України (Варшава)

питання паспорта/нотаріуса/цивільного стану

Адреса: вул. Antoniego Malczewskiego 17, 02-617 Варшава

Тел.: +48 22 621 39 79

E-mail: consul_pl@mfa.gov.ua

Інфолінія (загальна для консульських послуг):

доступна у будні дні (деталі на вебсайті)

WWW: poland.mfa.gov.ua

Генеральне консульство України у Гданську

Адреса: вул. Bernarda Chrzpanowskiego 60A, 80-278 Гданськ

Тел.: +48 58 34 606 90

E-mail: gc_plg@mfa.gov.ua

WWW: <https://gdansk.mfa.gov.ua/>

Генеральне консульство України у Кракові

Адреса: Aleja płk. Władysława Beliny Prażmowskiego, 4, 31-514 Краків

Тел.: +48 12 429 60 66

E-mail: gc_plk@mfa.gov.ua

WWW: krakow.mfa.gov.ua

Генеральне консульство України у Любліні

Адреса: вул. Спокоїна, 2, 20-074 Люблін

Тел.: +48 81 531 88 89

E-mail: gc_pll@mfa.gov.ua

WWW: lublin.mfa.gov.ua

Генеральне консульство України у Вроцлаві

Адреса: площа Biskupa Nankiera, 7, 50-140 Вроцлав

Тел.: +48 71 712 76 00

E-mail: gc_plw@mfa.gov.ua

WWW: wroclaw.mfa.gov.ua

